

N.B.:

1. All questions are compulsory and carry equal marks.
2. Use of map stencil is allowed.
3. Draw map and sketches wherever necessary.

- Q.1** a) Write the detail essay on formations of India's major physical divisions. 20
Or
 b) Explain the northern mountain range of India. 10
 c) Describe the major divisions of Peninsular India. 10
- Q.2** a) Compare the salient features of the Peninsular and Himalaya rivers. 20
Or
 b) Represent the major Himalayan river systems with suitable examples. 10
 c) Bring out the distribution of rainfall in India. 10
- Q.3** a) State the causes of deforestation in India. Suggest methods of forest conservation. 20
Or
 b) Describe with an example, the major types of soils found in India. 10
 c) Give classification of forest found in India. 10
- Q.4** a) Define energy crises. State the causes and effects of energy crises and suggest methods of energy conservation. 20
Or
 b) Explain the distribution of metallic minerals found in India. 10
 c) Give the distribution of power resources found in India. 10
- Q.5 a)** Name and mark the following on the outline map of India. 10

1. Northern mountain range	2. Region of black soil
3. An island in Bay of Bengal	4. Largest mangroves cover
5. Longest river in India	6. Bauxite producing region
7. Salt water lake in Rajasthan	8. Mineral oil producing region.
9. Region receiving high rainfall	10. Monsoon-Arabian Sea branch

- b) Answer the following**
1. Convert following verbal scale into representative fraction. 3
 1 cm to 25 km
 - Or**
 2. Convert following representative fraction to verbal scale. 3
 1:50000
 3. Convert following verbal scale into graphical scale. 7
 1cm to 6 km
 - Or**
 4. Convert following representative fraction into graphical scale. 7
 1:300000

1. सप्त प्रभु उगवना उगवना
2. नकाशा स्टेनसिल वापरण्यास परवानगी आहे.
3. आवश्यक तेथे नकाशे व आकृत्या काढा.

- प्र.१ अ) भारतातील प्रमुख प्राकृतिक विभागांच्या निर्मितीवर सविस्तर निबंध लिहा. 20
किंवा
ब) भारताची उत्तरेकडील पर्वतीय रांग स्पष्ट करा. 10
क) द्विकल्पिय पठाराचे प्रमुख विभाग वर्णन करा. 10
- प्र.२ अ) द्विकल्पिय आणि हिमालयातील नद्यांच्या ठळक वैशिष्ट्यांची तुलना करा. 20
किंवा
ब) हिमालयातील प्रमुख नदी प्रणाली उदाहरणासहित सादर करा. 10
क) भारतातील पर्जन्याचे वितरण विशद करा. 10
- प्र.३ अ) भारतातील वन तोडीची कारणे सांगा. वन संवर्धनाच्या पद्धती सुचवा. 20
किंवा
ब) भारतात आढळणारे प्रमुख मृदा प्रकार उदाहरणासहित वर्णन करा. 10
क) भारतात आढळणा-या वनांचे वर्गीकरण या. 10
- प्र.४ अ) उर्जा संकट हि संज्ञा सांगा. ऊर्जा संकटाची कारणे आणि परिणाम सांगून ऊर्जा संवर्धनाच्या पद्धती सुचवा. 20
किंवा
ब) भारतात आढळणाऱ्या धातू खनिजांचे वितरण स्पष्ट करा. 10
क) भारतात आढळणाऱ्या उर्जा साधन संपत्तीचे वितरण या. 10
- प्र.५ अ) भारताच्या नकाशा आराखड्यात खालील घटक दाखवा आणि नावे लिहा. 10

1. उत्तरेकडील पर्वतीय प्रदेश	2. काळ्या मृदेचा प्रदेश
3. बंगालच्या उपसागरातील द्वीप	4. सर्वात मोठे खारफुटी क्षेत्र
5. भारतातील सर्वात लांब नदी	6. बाँकसाईट उत्पादक प्रदेश
7. राजस्थानमधील खार्या पाण्याचे सरोवर	8. खनिज तेल उत्पादक प्रदेश
9. जास्त पर्जन्य पडणारा प्रदेश	10. माँन्सून-अरबी समुद्र शाखा

- ब) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा
1. खालील शब्द प्रमाणाचे संख्या प्रमाणात रूपांतर करा. 3
1 सेमी. ला 25 किमी
 2. खालील संख्या प्रमाणाचे शब्द प्रमाणात रूपांतर करा. 3
1:50000
 3. खालील शब्द प्रमाणात रेषा प्रमाणात रूपांतर करा. 7
1 सेमी ला 6 किमी
 4. खालील संख्या प्रमाणाचे रेषा प्रमाणात रूपांतर करा. 7
1:300000